

Základy filozofie

filozofie společnosti

Tomáš Ondráček

ondracek.t@mail.muni.cz

Faculty of Economics and Administration, Masaryk University

HLAVNÍ OTÁZKA

Co je spravedlnost?

- Jak vládnout?
- Jaké je nejlepší uspořádání společnosti?
- Jak nejlépe rozdělit dobro/zdroje ve společnosti?
- ...

ÚVOD

Platón

Platónovo pojetí státu

- ÚSTAVA
 - výrobci
 - žádostivost
 - strážci
 - vášnivost
 - vládci
 - rozumovost
- ZÁKONY

Spravedlnost se týká státu jako celku.

Aristotelés

Aristotelovo pojetí státu

- zoon politikon

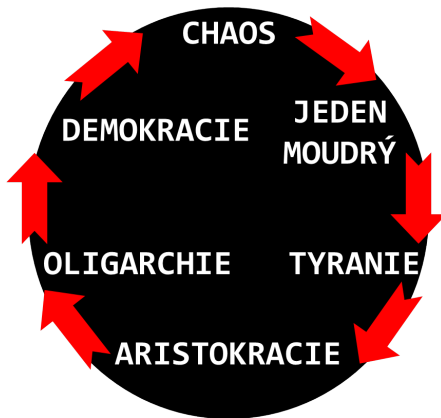
- 158 ústav

- dobré formy
 - monarchie
 - aristokracie
 - políteia

- zvrhlé formy
 - tyranie
 - oligarchie
 - demokracie (ochlokracie)

Polybios

střídání ústav



křesťanství a Augustin Aurelius

vztah křesťanství (náboženství) a státu

- AUGUSTIN

- Stát je trestem za prvních hřích.

VZNIK STÁTU

Thomas Hobbes

Leviathan

- přirozený stav
 - homo homini lupus
 - samota, chudoba
 - odporný, brutální a krátký
 - přirozené zákony: touha po míru, právo na obranu

- společenská smlouva
 - nevypověditelná, nezměnitelná
 - není nespravedlnost panovníka
 - absolutní práva panovníka

- BEZPEČÍ

John Lock

Dvě pojednání o vládě

- společenská smlouva
 - udržení přirozeného stavu

- moc
 - zákonodárná
 - výkonná
 - (soudní – C. L. Montesquieu)

Niccolo Machiavelli

Vladař

- sjednocení Itálie
- praktická příručka – pragmatický přístup
- pragmatické pojetí náboženství
- ospravedlnění násilí

G. W. F. Hegel

dialektika

- dialektika
 - teze
 - antiteze
 - syntéza

- dialektika pána a raba
 - souboj
 - prohra/výhra
 - nutnost obou

SPRAVEDLNOST A SVOBODA

John Rawls

rovnost a spravedlnost

- Teorie spravedlnosti
 - Jak vypadá spravedlivá společnost?
 - Jak má být spravedlivá společnost rozdělena?

- Závoj nevědomí
 - volba individua
 - racionálního
 - svobodného
 - rovného

- základní lidská práva před společným blahem

příklad I

■ 1. varianta

- příjem 30 000 Kč
- 85 % základní práva
(svoboda volit, svoboda myšlení, spravedlivý proces)

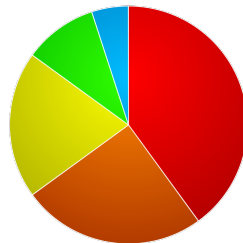
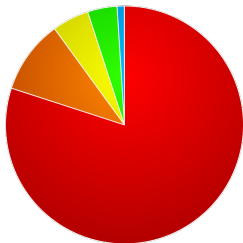
■ 2. varianta

- příjem 20 000 Kč
- 85 % základní práva
(svoboda volit, svoboda myšlení, spravedlivý proces)

■ 3. varianta

- příjem 20 000 Kč
- 100 % základní práva
(svoboda volit, svoboda myšlení, spravedlivý proces)

příklad II



nejbohatších 20 %

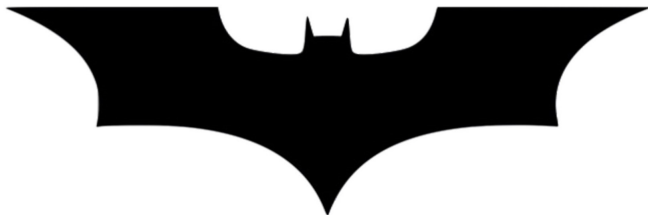
méně bohatých 20 %

středních 20 %

méně chudých 20 %

nejchudších 20 %

příklad III



Robert Nozick

svoboda

- podmínky pro spravedlivé držení majetku
 - legitemně získáno
 - dříve nevlastněné
 - dříve vlastněné

- Pokud jsem legitimně získal, mám na to právo.

- Problém?
 - Dobré/spravedlivé rozhodnutí jednoho nemusí být dobré/spravedlivé rozhodnutí celku.

tragédie obecního

spravedlnost

- Společný, všem přístupný majetek.
- Jak jej máme užívat?

Rawls vs. Nozick

Co je spravedlivé?

■ univerzální pojištění

- Rawls: ANO
- Nozick: NE

■ vojenská služba

- Rawls: ANO
- Nozick: NE

■ dědická daň

- Rawls: ANO
- Nozick: NE

■ prodávání hlasů

- Rawls: NE
- Nozick: ANO

SNĚNÍ O STÁTĚ

Thomas More

utopie a Utopie

- utopie
- dystopie, antiutopie, kakotopie

- Utopie
 - kritika společnosti
 - o ideálním státě

PRAXE

Karl Marx

společenská praxe

- zájem žít – uživit se

- společenská základna
 - výrobní vztahy: vlastnictví výrobních prostředků
 - výrobní síly: suroviny, nástroje, pracovní síla
 - pohyb – konflikt mezi výrobními silami a vztahy

- společenská nadstavba
 - společenské instituce, ideologie

Oswald Spengler

Zánik západu

- pesimismus
- západní civilizace na konci
- člověk jako slabý dravec (intelekt a ruka)

politika a filosofie

filosofie v politice

- komunismus
 - marxismus-leninismus
 - maoismus

- fašismus
 - filosofie krve a půdy
 - strana astranická filosofie

- anarchismus
- liberalismus
- konservatismus
- enviromentalismus

Hannah Arendt

O totalitarismu

- počátky totalitarismu
 - původ vůdců
 - reklama
 - represe
- O revoluci
- O násilí
- O zlu

související témata

- politická filosofie
- sociální ontologie a epistemologie
- sociologie
 - kritická teorie
- filosofie práva
- filosofie ekonomie
- teorie rozhodování
- joint action theory

pojmy

- teorie vzniku státu
 - teorie společenské smlouvy
- teorie společenské smlouvy
- monarchie
- oligarchie
- demokracie (ochlokracie)
- utopie
- dystopie
- teorie spravedlnosti
- teorie rovnosti
 - závoj nevědomí
- teorie práva

ZDROJE

M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A